

ІГОР ТАРАСЕНКО

Тарасенко Ігор Георгійович народився 11 лютого 1960 року в Малій Висці. Після закінчення середньої школи № 3 і невдачі при вступі до Київського політехнічного інституту навчався в ПТУ в Олександрії. Має «два томи» трудової книжки, працював водієм, електрозварником, займався бізнесом. Друкувався в часописі «Степ», обласних газетах «Молодий комунар», «Вечірня газета», районній – «Маловисківські вісті».

1993 року став переможцем Міжнародного літературного конкурсу «Гранослов», внаслідок чого побачила світ перша поетична збірка І.Тарасенка «Засвоєння уроку» (Київ, «Український письменник», 1994).

Бібліографія:

В. Погрібний. Княже помістя Ігоря Тарасенка // Кіровоградська правда. – 1998. – 21 липня.

В Погрібний. Не залишай Висі сиротами // Кіровоградська правда. – 2004. – 13 липня.

Тарасенко І. Закон збереження причин. - Кіровоград, 1990. – (Бібліотека «Вечірньої газети») - 1990. – 21 грудня.

Чередниченко Д. Правда часу, поля, душі // Маловисківські вісті. – 1995. – 11 лютого.

СОЛО ДЛЯ СКРИПКИ

Що далі ти, то збільшуєшся в зорі
і зменшується кількість порівнянь.
Маліє далеч, туманіють зорі,
ти ж – скрізь. Куди лиш оком не поглянь.
Чи, може, це усе в мені зібралось,
а ти – як заперечення буття?
Та зникло нуртування, шал і галас,
а ти лишаєшся, як вічний стяг.
І я хотів, але не міг сказати –
в природі недостатньо повних слів.
Це мов одразу в пастці і в засаді –
на душу крапає смола і лій.
Палітра неспроможно впала долі,
Нездатністю біліло полотно.
Душа ж не вірила убогій долі,
Хоча весь світ був проти, заодно.
І вже, коли в ніщо упали звуки,
коли погасло сонце від заграв,
я, мов надію, скрипку взяв у руки
і непочуту музику заграв.
Отямився – кривавий ніж в десниці,

котрий від жаху зовсім похолов.
А з синіх струн простертої лівиці
текла, мов музика, сама любов.

ЧИСЛО

Гостинець битий. Подорож триває.
Хоч ноги вміють кроки рахувати,
згубився лік – ні відліку, ні краю,
а досвід – недокошена трава.
Бо ж корені в такі шари проникли,
де все й ніщо зливається в одно,
а крона, прагнучи дзвінкого світла,
лишень вершечком поторкає дно
і пробує на міцність шкаралущу,
і прагне народитися – туди.
Час ще бринить, біжать нейрони сущих,
і спрагли хочуть не вина – води...
Це все хтось мудро й неспроста затіяв,
це все – плід явно не сліпої гри,
у всьому навкруги одвічна дія:
Один плюс Сім, а в результаті – Три.

* * *

Оглянувшись у дні, що погасли давно,
осягнувши високість захмарених піків,
ми безсило ковтаєм падіння вино,
зрозумівши нікчемність придуманих ліків.
Банкрутуючий дух полишає тіла
на поталу комфорту і штучним утіхам –
хоч коса нову постать уже зайняла,
та сміється усе, хоч давно не до сміху.
Бачиш, друже, віки на закляння ідуть? –
ти не перший, хто світ пізнає через втрати,
а також не останній у цьому ряду,
та не нам усі крихти докупи зібрати.
І не бийсь головою об мармур стіни:
час прийде (якщо він не скінчиться до строку) –
запидало спаде із плечей таїни –
ти почувеш картину, побачивши кроки.
Та, не вірячи в їхню оцінку речей,
не ламай нахололих на вітрі печаток:
ще не час, ще вогонь зусібіч не пече...
І не бійся кінця, бо кінець – це початок.

* * *

Виходячи за межі граней
з бетону й скла,
втрапляючи в ритміку
grimучих ліфтів,
одвічно поспішаючих кудись
юрботиснявних тротуарів,
автомобіленебезпечних вулиць,
світлофорів,
фліртуючих з машинами й людьми,
стоїчно мерзнучи чи пріючи
у гостроліктевій статистиці кипучих черг,
очима жадібно жуючи
люмінофори відеосалонів,
у дискотеках, барах, ресторанах –
усюди,
відтворюючи Броунівський рух
(заглянь у мікроскоп),
ти все ж,
сто разів плюнувши,
тисячократно відмахнувшись,
нудьгуєш
до стогону душі,
загнаної в покручені,
вугіллям вибілені коридори
сучасної моралі,
за хрускотом
розламаної під ногою
сухої палички.

* * *

Це вже було. Це вже не перший раз.
Так само падали униз бажання.
Так само душу вивертав екстаз,
і думка билась поруч і спонтанно
відкриті очі бачить не могли,
і тіло забувалося про себе,
лишалась лише рана од стріли,
і зорями вкривалось хмарне небо...
...Хоч знову щезне все, як і колись,
поставши неприкрашено і голо,
та серця не діткне смертельний спис:
замкнеться коло – розпочнеться коло.

* * *

Ні, я не хочу кров'ю значить долю,
хай кров у венах шлях собі снує.
Он бачиш, небо виростає з поля –
то знамено моє.
Хай холодно, та ще не зовсім смеркло –
ще Бог зерном у наших душах є.
Он в небі золотіє хрест на церкві –
то знамено моє.
Комусь коріння вирубать охота...
Але ж мій дух із коренів жиє!
Мій оберіг, мій доязичний тотем –
то знамено моє.
Ні, це не штучно створена потреба.
Хоч злість ув очі піною плює,
та поле вперто підіймається до неба –
ТО ЗНАМЕНО МОЄ!

МОНОЛОГ ХЛОПЧИКА (З драми, що звано життям)

«Татку, намалюй мені літак...
Дякую.
Татку, намалюй мені трактора...
Дякую.
Татку, намалюй мені комбайн...
Дякую.
Татку, намалюй мені хліб...»
Тремтячі пальці гублять олівець...
«Ну, татку...
Ну, чого ти?...
Ну, не плач, бо мені страшно...»
Мені – теж.

Я – ДОЩ

Я з неба падаю на вододіл.
Чому це так – за межами
моєї здатності пізнання?
Мене одна частина
тече до моря теплого,
друга ж –
в холодне море шлях торує.
Я в різні боки розтікаюсь,
розпливаюсь,
бо розбиваюся об вододіл життя.

Звичайно ж, боляче.
І прикро.
Та й неприємно розриватись
в різні боки.

Одначе.
Така природа
речей.
Речей на цьому ґрунті
розвести можна стільки, що
ніяке море у собі не вмістить.

Але.
Не варто.
Бо.
Як би твердь не покрутила русла,
як би далеко не розбіглись краплі,
все ж океан – один.

Отож.
Природі
речей скорившись,
хоч в різні боки, та –
вперед, до океану.
А звідти, звісно, знов у небо.
Допоки й світу.

* * *

Записаний на аркуші,
пейзаж
поволі проявляється довкола:
чорнішає земля,
жовтіша поле,
твердіша камінь над ставком,
одноногішає,
завмерши в чеканні риби,
чапля,
дзвінкіша жайвір там,
де над усім
синішає високе небо,
горішнім спокоєм
прикривши спокій нижній.
І внутрішній.
Котрого
практично не бува,
бо в рідкісну хвилину,
коли ніщо довкола
(уже чи ще)

не шарпає зболілу душу,
у мить таку – прислухайся! –
бринить
у просторі одне питання:

Для чого все?

Щоб потім?..
Щоб зараз?..
Бо давно?..
Не тільки миті –
життя не стане відповідь знайти.
Хіба що записати на аркуші.
Та й тільки?
Звичайно ж, не лише.
Але ж.
І також.

КАМІНЬ

Доведений до відчаю
природою вітрів, дощів і сонця,
невпинним ритмом холоду й тепла,
відколотий від матерньої скелі,
він,
врешті-решт,
як всякий камінь,
що має висоту і простір для падіння,
упав і,
ледве звідавши приємний щем
від втрати власної ваги,
від дивного перевертання всього світу,
коли зникає верх і низ,
коли стає відносним все, що –
зовні,
коли щомиті точка відліку –
лиш сутність внутрішнього всесвіту,
з усього льоту увірвавсь
у теплу товщу розманіженого моря,
котре, проте, не вийшло з берегів.
Звичайно, змок.
Звичайно, вкрився водоростями
і намулом.
Усе, як слід.
Надовго.

Хтось навіть мовив би – навіки.

Але.

Він міряв час

і цінував події

інакше:

лиш мить – у матерньому лоні,

лиш мить – у вільному падінні,

лиш мить – у морі.

Тепер.

А далі – хтозна.

Бо.

Відколотий,

обдутий вітром лету,

оточений водою,

покритий водоростями і намулом,

він ні на йоту не впустив

усе, що зовні,

всередину:

там, у собі,

він залишився все ж тією скелею,

що досі гордо височить.

Над морем.

Точка відліку – внутрішній Всесвіт

Велике бачиться на відстані – це істина з вичовганими підшвами. Та бувають обранці долі, які дають істинам нове життя, – і пуп'ярково-гостро пахнуть слова, будять тремтливе відчуття проминальності миттєвостей щастя:

Що далі ти, то збільшуєшся в зорі
і зменшується кількість порівнянь.
Маліє далеч, туманіють зорі,
ти ж – скрізь.

Усвідомлення втрати, перед якою порівняння безсилі; краси, перед якою блякне сяйво зір; спалаху долі – як заперечення всього, що було до зустрічі й буде після. Поет і філософ, художник і скрипаль кидають виклик «вбогій долі», шаленіють в антитезі засади-пастки, терзаються неспроможністю, нездатністю чинити опір всьому світові, який настроений вороже, який – усе й ніщо. Коли воля до боротьби межує з божевільям, коли в жилах тече сама любов, тоді будь-які пояснення безсилі, окрім справжньої поезії, природної, як дихання.

Справжність – це коли не вагаєшся, що про твій вчинок подумують інші. І не має значення, де висота, а де глибина. Ці речі – умовності. Справжні почуття прагнуть простоти: «І спрагли хочуть не вина – води». А глибокі роздуми приводять до простої розгадки світобудови: «Один плюс Сім, а в результаті – Три». Один Творець за сім днів... А що зробив за своє життя ти, йдучи второваним шляхом?

Ігор Тарасенко битими гостинцями не ходив – не зміг би, знудився б. Життя прийняло кинутий хлопцем виклик. І ставило підніжки одну за одною – лише встигай підводитись... І тоді замість води – вино падіння, і життя кривий оскал, і чомусь воно стоїть з косою, а «віки на заклання ідуть», мов приречені. Екзистенційність людського життя, приреченість кожного одного разу відчути себе закинутим у цей світ, самотнім перед громадам проблем. Нелегко вразливій душі у жорстокому світі, але дух вивищується над обставинами, він по-лицарськи підтримує душу: «Не бійся кінця, бо кінець – це початок». Цей дух веде душу до природи, де звичайнісінька суха гілочка під ногою раптом перетворюється на диригентську паличку і творить гармонію тонкої взаємопроникності, де людину-творця не ловлять «гостроліктеві» черги, «юрботиснявні» тротуари та інші новоутворення бетонно-скляного «цивілізованого» світу, мораль якого – «вугіллям вибілені коридори». Оксюморонність сучасної техногенної цивілізації та її парадоксальність у тому, що спроектоване людством середовище стало життєнебезпечним для самої людини. Як вижити у світі, ворожому тобі, не втративши себе? Знайти кохання вічний стяг («Соло для скрипки»)? Чи пізнати Бога у власній душі? Зберегти закоріненість з малою батьківщиною, зміцнити віру в боротьбі за самоідентичність («Ні, я не хочу кров'ю значить долю...»)? Про українську тожсамість, про нашу символіку І.Тарасенку вдалося мовити неповторно:

Он бачиш, небо виростає з поля –
То знамено моє.

Автор поетично сугерує природність незалежного розвою України, як природно степовикові бачити обійми золотого поля з блакиттю неба. Кров червоних знамен – не для нашої долі, ми спрагли мирної праці, ми маємо право на власну давню героїчну історію і на розбудову незалежності, тому наше «поле вперто підіймається до неба».

Справжня поезія глибоко закоріненена, кожна думка наповнена енергією, яка потребує зворотного зв'язку з читачем, – його думки, його почування, його інтерпретації.

Кілька рядочків – і драма «Монолог хлопчика». Такі прості, на перший погляд, за формою – анафоричні. Та коли хлоп'я починає втішати дорослого чоловіка, хоча й самому страшно, бо вже й хліб лише намальований... Що чекає їх завтра? Життя на межі, за межею?..

Балансування між життям і смертю ліричний герой сприймає філософськи, як дощ, який існує мить між небом і землею, як речі, що переходять з одного стану в інший. І напрям цього руху давно відомий, і термін певного стану визначено – то чого ж боятися? А може, дощ – це алегорія навпаки? Може, це образ самого поета – посередника між небесним і земним, між Божественною істиною і звичайним людським розумом? Ти дощем істини просвітлюєш уми, катарсисом очищуєш душі, та ніхто не здогадується, як боляче тобі щоразу розбиватись об твердь земну, тонути в солоності океану, – єдине, що рятує, – звідти знову піднімешся в небо... («Я – дощ»).

Що означає для Ігоря Тарасенка бути поетом? Про це – у «Записаний на аркуші...». Це дар свіжого бачення гармонії, дар творення художнього світу,

яскравішого і реальнішого за дійсність, це дар ставити головні питання і все життя шукати відповіді на них. Але це я дозволила собі вжити слово «дар», інтерпретуючи поезію маловищанина. Сам же поет-філософ про свій поетичний труд каже літотою: «Хіба що записать на аркуші. Та й тільки?»

І.Тарасенко залюблений у форму. Це як у народній мудрості: який глек – такий напій. Ставши переможцем Міжнародного літературного конкурсу «Гранослов», поет експериментує з віршами класичної форми, активно розширює свою робітню верлібрами, білими віршами з внутрішніми римами. Його філософія світобачення має внутрішню звукову гармонію, хоча сама людина

...на роздоріжжі.
Дріжджі
твоїх думок не прийняті святими,
відкинуті останнім грішником,

а світ

опоївши душу до нестями,
з ями
вихоплює тебе, підносить до небес.
(«Зелене сукно»)

Ці співзвуччя – мов передача енергії однієї більярдної кулі іншій, коли слово виполує з долі перекотиполе... Тарасенкове слово може бути саркастичним, як у «Пасторалі», коли малює «потомство без пам'яті про муки предків» – мовчазних баранів, які радіють новим воротам і дають зняти з себе вовну разом зі шкірою. Чим не модель суспільства, в центрі якого свинячий «колізей»? І заздрісні погляди на «центр», і запрошення найбільших крикунів до «колізею»... Шевченків «Сон» на сучасний лад, новітня українська історія...

Та проходить час – і приходить новий образ. Образ світу і себе у світі. Буремний, нещадний світ, у якому мусиш стояти скелею («Камінь»).

У перші роки нашої незалежності, коли Ігор Тарасенко ще не мав жодного друкованого вірша, маючи «два томи трудової книжки», поет філософськи підвів ризику: «Це тепер, із сьогодні озираючись на минуле, розумію, що втікав од неволі, хоч і не був свідомий того. Нині ж певен одного: волю не дають і не беруть – воля чи неволя у нас самих».

Антоніна Царук